

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Мира Николаева Маркова, преподавател в катедра „Етнология” при Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ПН 3. 1. Социология, антропология и науки за културата (Българска етнология. Народна медицина), обявен в ДВ, бр. 48/28.06.2022 г.

Единствен кандидат: гл. ас. д-р Виолета Калинова Коцева- Попова

Професионален опит на кандидата

Гл. ас. д-р Виолета Калинова Коцева-Попова е единственият кандидат в обявения за нуждите на ИФ конкурс за академичната длъжност „доцент“. Всички предоставени документи и материали отговарят на ЗРАСРБ и правилника за неговото приложение в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Гл. ас. д-р Виолета Калинова Коцева-Попова покрива минималните национални изисквания за придобиване на академичната длъжност „доцент“, като нейните научни публикации, цитирания и цялостна дейност ѝ позволяват многократно да надхвърли залегналите в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) минимални изисквания. Експертната, научният опит и образователен ценз на д-р Виолета Коцева- Попова я превръщат в подходящ кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент“ според научното направление на обявения конкурс. Счита за необходимо да заявя, че в трудовете на д-р Коцева-Попова не откривам плагиатство по смисъла на закона, а наличните авторски научни тези са оригинални и приносни. Също така декларирам, че не съм свързано лице с кандидатката по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Трябва да отбележа, че по силата на обстоятелствата познавам цялостния път в науката на д-р Виолета Калинова Коцева- Попова като в годините тя се изгради като прецизен учен, със собствен изследователски профил, неподражаем стил и много сериозни педагогически умения.

Гл. ас. д-р Виолета Калинова Коцева-Попова завършва специалност история, със специализация Етнология в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1999 г. Придобива докторска степен по етнология през 2010 г. след като е редовен докторант в Етнографския институт с музей при БАН. От 2010 г. до настоящия момент е на щатна длъжност в СУ, Исторически факултет – първо като асистент, а от следващата 2011 година като главен асистент.

Преподавателска дейност

В своята работа като преподавател гл. ас. д-р Виолета Калинова Коцева-Попова води семинари и провежда лекции в бакалавърската и магистърската програма по Етнология и културна антропология, бакалавърската програма История, бакалавърската програма Туризъм, в ГГФ. Тя е автор на нови лекционни курсове, които следват най-съвременните тенденции в етнологията и антропологията. Ще посоча „Проблеми на европейската модернизация“, „Медицинска антропология“, „Балканска етнология“, „Антропология и възрастови групи“, „Етнология и съвременност“, „Етнология“ и „Динамика на идентичностите зад граница“. Тези курсове представят кандидатката като комплексен учен и преподавател, отличаващ се с новаторски нюх. Ще посоча и факта, че гл. ас. д-р Виолета Коцева-Попова е много ангажиран със студентите преподавател, като е ръководител и ментор на студенски практики за студентите от специалностите «Етнология и културна антропология» и «История и геополитика на Балканите». Отдадеността ѝ е оценена от студентите и бих казала, че д-р Виолета Коцева-Попова е посочвана като любим и харизматичен преподавател при провежданите в Историческия факултет анонимни анкети за оценка на преподавателите от страна на студентите. Този факт допълва академичните качества на кандидатката по обявения конкурс. Гл. ас. д-р Виолета Коцева-Попова е изнасяла и лекции в чуждестранни университети в Латвия и Германия. Била е стипендиант на фондация «Алфред Тьопфер» с едногодишно обучение във Виенския университет.

Гл. ас. д-р Виолета Коцева-Попова е активно ангажирана с живота на академичната общност на Софийския университет, като от 2019 г. е координатор по програмата Еразъм+ за Историческия факултет, а от 2020 г. е директор на Университетския център «Родопи». Това свидетелства за авторитет, изграден в резултат на работата на д-р Коцева-Попова за утвърждаване на водещите позиции на Софийския университет в полето на образованието и науката.

Научно-изследователска дейност на кандидатката

Предоставените по конкурса трудове на гл. ас. д-р Виолета Калинова Коцева-Попова я представят като комплексен и иновативен учен с фокус върху проблемите на народната медицина, народната култура, модернизацията, интеркултурната комуникация.

Кандидатката участва в конкурса с научна продукция, която е оригинална, и която не повтаря представените публикации за придобиване на академичната длъжност

„главен асистент“. Тя включва две монографии – едната е основният хабилитационен труд, а другата е резултат от изследване за придобиване на научната и образователна степен „доктор“, както и 19 статии и студии, повечето от които са в световните бази данни за реферирани и индексирани издания.

Ще се фокусирам най-напред върху монографията *Лечители и лечителски практики в началото на XXI век. Етноложки аспекти, 2022, ISBN:978-954-07-5520-5; ISBN 978-954-07-5521-2.pdf, УИ „Св. Кл. Охридски“, София*. Монографията е новаторско съчинение, базирано на богат лично събран от авторката теренен материал от различни региони на страната, като в хода на интерпретацията и анализа д-р Коцева прави сравнения и с други култури и достига до широки обобщения.

Монографията се състои от увод, четири глави, заключение и приложения. Намирам монографията за приносна, защото с нов теоретичен подход и съвременна методология се анализира традиционната медицина като културно и социално явление. През призмата на индивидуалните характеристики на лечителите стават видими промените в българското общество през XXI, предизвикани от социални, икономически и политически трансформации. Приносно е отбелязването на настъпилите промени в ритуалността и обредните практики, както и съвременното отношение към проблемите на здравето, болестите и лечението им.

Монографията има своята вътрешна логика и последователност като обредността е в контекстна на екологичната и социална ниша. Авторката разглежда лечителите не като индивидуалности, но предлага и типология на лечителите, на база практиките, които използват. Водещо място заема автобиографичният метод, който дава възможност отделното обредно лице да бъде видно от една страна в рамката на собствения му живот, но и поставено в обществен и исторически контекст. Д-р Коцева-Попова успява да изследва и анализира лечителството и лечителя като феномени на 21 столетие като те са поставени и в контекста на стратегиите за оцеляване на съвременния човек и регионалните общности като цяло. Приносно в съчинението е, че е направен преход от традиционната представа за здравето и болестта към съвременните разбирания на тези категории като е съчетано етнографското с антроположкото знание. В хода на цялото съчинение се чувства привързаност на автора към информаторите и носителите на културата, но изследването запазва обективност, като информацията е проверявана от различни източници и това я прави достоверна. Приветствам използването още на функционалния и семантичен подход, което показва високата теоретична подготовка на кандидатката. При развитието на монографията много балансирана е информацията от

етнографския терен и теоретичните постулати. Проведени са 80 интервюта (структурирани и полуструктурирани) като приветствам следваната от авторката теренна етика.

Основните теренни проучвания са извършени в периода 2014 – 2019 г., но са направени и проучвания през последните три години, като критично е анализирана информация от медиите и социалните мрежи в контекста на пандемичната обстановка, когато темите за болестта, лечението и смъртта придобиха особена социална актуалност. Д-р Виолета Коцева поставя лечителите и лечителските практики в позицията на медиатори между традицията и постмодерната ситуация на изострена социална чувствителност към личното и обществено здраве. В този контекст бих искала да задам въпрос относно реакциите на изследваните лица спрямо проявен негативизъм и агресивно поведение, защото позицията на изследваните феномени не е еднозначна, както и тяхната обществена оценка.

Много интересна е перспективата поставена като фокус на трета глава от съчинението, а именно ролята на вярата и религията в образите на лечители. Поставя се въпросът за измеренията на вярата, за значението на определени религиозни системи и за обновяването на практиките, произтичащи от новите нагласи в обществената среда.

Д-р Виолета Коцева изследва алтернативното лечителството като процес и като вид общуване, което е още един новаторски акцент на представената монография. Анализираният монографичен труд има много и безспорни достойнства. Въвеждайки в обръщение нова етнографска информация, трудът е аналитичен и оригинален.

Внимание заслужават и други теми, които представят гл. ас. д-р Виолета Коцева-Попова като търсец изследовател.

Търсенията в посока етнопедагогика заострят вниманието към статията *За дългия път на етнологията към училището, История, 2017, ISSN (print):1314-8524, ISSN (online):0861-3710*, която разглежда опитите етнологията да бъде въведена като учебен предмет в средното училище на българската образователна система. Изтъква се значимостта на предмета за формиране на знания и умения за живот в интеркултурна среда, както и за изграждане на емпатийно поведение и конструиране на идентичности въз основа на толерантност и разбиране на другостта. В подобна посока са резултатите от изследването *POST-GRADUATE QUALIFICATION OF TEACHERS IN INTERCULTURAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT. - STRATEGIES FOR POLICY IN SCIENCE AND EDUCATION, vol: 27, issue:1, 2019, pages:26-35, ISSN (print):ISSN 1310–0270 , ISSN (online):ISSN 1314–8575*, където са отразени дефицитите в образователната ни система

по отношение на подготовеността на учителите за работа в интеркултурна образователна среда. Предлагат се някои стратегически решения и полета за дискусии.

Кандидатката по обявения конкурс се фокусира и върху неформалното образование в областта на културното наследство. Тук приносна е статията в съавторство *Електронни ресурси и програми за неформално обучение в областта на културното наследство. Актуално състояние и перспективи, Законодателство и професионално развитие в областта на културното наследство. Историческа реконструкция и актуално състояние в Република България, издателство: УИ "Св. Кл. Охридски", 2020, стр.:152-162, ISBN:978-954-07-4902-0.* Това изследване би могло да се използва като стратегическо за подобряване на неформалното образование в областта на опазването и опознаването на културното наследство.

Гл. ас. д-р Виолета Коцева- Попова има активна проектна и експертна дейност в различни области на етнологичното познание. Това допълва профила на кандидатката по обявения конкурс за „доцент“. Пред нас е учен с много голям потенциал, който не се страхува да предложи решения по наболели обществени и културни въпроси, като заостря социалната чувствителност към теми като съдбата на малките общности, измеренията на традицията в съвременността, общуването и животът в интеркултурна среда, детското здраве, значението на отворената наука и мястото на алтернативното лечение като процес в съвременността.

Заклучение

Цялостната дейност на гл. ас. д-р Виолета Калинова Коцева- Попова я представя като комплексен учен със сериозна академична ангажираност, обществена позиция и педагогически опит. Това ми дава основание убедено да гласувам **ПОЛОЖИТЕЛНО** гл. ас. д-р Виолета Калинова Коцева-Попова да заеме академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Българска етнология. Народна медицина) за нуждите на ИФ.

гр. София

14 октомври 2022 г.

доц. д-р Мира Маркова

